

SO_3^{2-}	$C_2O_4^{2-}$	CrO_4^{2-}	$Cr_2O_7^{2-}$
Be SO_3	Be C_2O_4	Be CrO_4	Be Cr_2O_7
Mg SO_3	Mg C_2O_4	Mg CrO_4	Mg Cr_2O_7
Ca SO_3	Ca C_2O_4	Ca CrO_4	Ca Cr_2O_7
Sr SO_3	Sr C_2O_4	Sr CrO_4	Sr Cr_2O_7
Ba SO_3	Ba C_2O_4	Ba CrO_4	Ba Cr_2O_7

ii) කාණ්ඩයේ පහළට යාමේ දී අවක්ෂේප වීමේ නැඹුරුතාව මෙයට OH^- අයන පමණක් අයත් වේ.

- OH^-
- Be(OH)₂
- Mg(OH)₂
- Ca(OH)₂
- Sr(OH)₂
- Ba(OH)₂

විශේෂණය

- Li සාදන සංයෝග වල ජල ද්‍රව්‍යතාව
- LiOH
- Li₃PO₄
- Li₂CO₃
- LiF

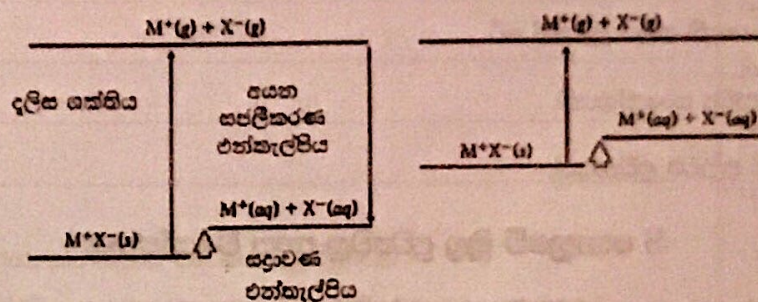
ද්‍රවණ චන්ද්‍රලේඛය මගින් ජල ද්‍රව්‍යතාව පැහැදිලි කිරීම.

- * කාණ්ඩයේ පහළට යාමේදී සංයෝගවල කැටි අයනයේ අරය වැඩි වේ.
- * එම නිසා දැලිස් ශක්තිය හා සජලීකරණය යන දෙකම කාණ්ඩයේ පහළටම අඩුවේ.
- * දැලිස් ශක්තිය අඩු වීම දියවීම පහසු කරවන නමුත් සජලීකරණය හා අඩු වීම දිය වීම අපහසු කරවයි.

* ඒ අනුව කාණ්ඩයේ පහලට සංයෝග වල දැළිස් ශක්තිය අඩුවන ප්‍රමාණයට එයා සැලකෙන්නා අඩුවන ප්‍රමාණය වැඩිය.

* ඒ හේතුවෙන් දෙවැනි කාණ්ඩයේ සංයෝගවල කාණ්ඩයේ පහලට ජලද්‍රව්‍යතාව අඩු වේ.

සද්‍රවණ ක්‍රියාවලිය හා සම්බන්ධ එන්තැල්පි වක්‍ර හා එන්ට්‍රොපි වක්‍ර සහන දක්වේ.

සද්‍රවණ ක්‍රියාවලිය සඳහා එන්තැල්පි හා එන්ට්‍රොපි වක්‍ර

ඉහත ශක්ති සටහන් යොදා ගෙන, සද්‍රවණය හා සම්බන්ධ එන්තැල්පි හා එන්ට්‍රොපි වෙනස ගණනය කළ හැකි අතර, මේ ගණනය කරන ලද අගයයන් පහත දැක්වේ. ශෝජන ශක්තිය ගණනය කරනු ලබන්නේ පහත සමීකරණය යොදා ගනිමිනි.

$$\Delta G^\ominus = \Delta H^\ominus - T \Delta S^\ominus$$

සද්‍රවණ ක්‍රියාවලිය තුළ දී ලවණ ශෝජන ශක්ති වෙනස

ලවණය	එන්තැල්පි වෙනස/ kJ mol ⁻¹	එන්ට්‍රොපි වෙනස × T (K × kJ mol ⁻¹ K ⁻¹)	ශෝජන ශක්ති වෙනස / kJ mol ⁻¹
NaF	+1	-2	+3
NaCl	+4	+13	-9
NaBr	-1	+18	-19
NaI	-9	+23	-32

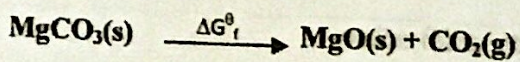
සෞඛ්‍යමිතීන්ගේ ප්‍රවර්ධනය සහ පිළිබඳ තැනැත්තන්ගේ සහයෝගය සඳහා ලද හිමිකම් කෙරෙහි සමඟ නො ගැලපේ. සෞඛ්‍යමිතීන්ගේ ප්‍රවර්ධනය සහ පිළිබඳ තැනැත්තන්ගේ සහයෝගය සඳහා ලද හිමිකම් කෙරෙහි සමඟ නො ගැලපේ.

36) පහත සඳහන් ප්‍රකාශන සත්‍ය නම් "✓" ලකුණ ද වැරදි නම් "x" ලකුණ ද යොදන්න.

- i) LiOH සුදු අවක්ෂේපයකි.
- ii) දෙවන කාණ්ඩයේ CO₃²⁻ වල කාණ්ඩයේ පහලට සජලීකරණ එන්තැල්පිය අඩුවේ.
- iii) දෙවන කාණ්ඩයේ CO₃²⁻ වල කාණ්ඩයේ පහලට දැලිස් ශක්තිය අඩුවේ.
- iv) II කාණ්ඩයේ පහලට PO₄³⁻ වල ජල ප්‍රවර්ධනය අඩු වන්නේ PO₄³⁻ වල සජලීකරණයට අනුරූප එන්තැල්පිය අඩුවන නිසාය.
- v) කාර්ය පාංශු ලෝහ සියල්ලන්ම CO₃²⁻ සුදු අවක්ෂේප වේ.
- vi) Sr(NO₃)₂ ජල ප්‍රවර්ධනය සංයෝගයකි.
- vii) CaSO₃ ජල අප්‍රවර්ධනය සුදු අවක්ෂේපයකි.
- viii) BaCl₂ ප්‍රවර්ධනයට Na₂SO₃ සමඟ HNO₃ එකතු කළ විට අවක්ෂේපයක් නොසෑදේ.
- ix) BaSO₃ ප්‍රවර්ධනයක් BaSO₄ බවට පත්කරලීමට H₂O₂ යොදා ගනී.
- x) BaCrO₄ කහ පැහැති ජලීය ප්‍රවර්ධනය වේ.
- xi) Na₃PO₄ ජල අප්‍රවර්ධනය සංයෝගයකි.
- xii) CaC₂O₄ ජලයේ අප්‍රවර්ධනය ලබාගත හැකිය.

S ගොනුවේ මූල ද්‍රව්‍යවල තාප විශේෂණය

දෙන ලද සංයෝග සුගලක තාපස්ථායීතාව සැසඳීමේ දී ඉහත ක්‍රමවේදයම උචිතය.

$$\Delta G_f^\circ[\text{MgCO}_3(\text{s})] = -241.9 \text{ KJ mol}^{-1}$$

$$\Delta G_f^\circ[\text{MgO}(\text{s})] = -135.27 \text{ KJ mol}^{-1}$$

$$\Delta G_f^\circ[\text{CO}_2(\text{g})] = -94.26 \text{ KJ mol}^{-1}$$

$\Delta G = \Delta G$ වල ΔG ප්‍රතික්‍රියා

$$= -135.27 - 94.26 - (-241.9)$$

$$= -229.53 + 241.9$$

$$= +12.37 \text{ KJ}$$

$$\Delta G^\circ_f [\text{CaCO}_3(\text{s})] = -269.8 \text{ KJ mol}^{-1}$$

$$\Delta G^\circ_f [\text{CaO}(\text{s})] = -144.25 \text{ KJ mol}^{-1}$$

$$\Delta G^\circ_f [\text{CO}_2(\text{g})] = [-94.26 \text{ KJ mol}^{-1}]$$

$\Delta G = \Delta G$ එම ΔG ප්‍රතික්‍රියාව

$$= -144.25 - 94.26 - (-269.8)$$

$$= -238.51 + 269.8$$

$$= +31.29 \text{ KJ}$$

ඉහත ΔG°_1 හා ΔG°_2 සැසඳීමේදී වඩා කුඩා ධන අගය සහිත කාබනේටය වන MgCO_3 පහසුවෙන් තාප විඝෝෂණයට ලක්වන බව පුරෝකථනය කළ හැකිය. සත්‍යවශයෙන්ම MgCO_3 විඝෝෂණ උෂ්ණත්වය 540°C දී පමණ වන අතර CaCO_3 විඝෝෂණය වනුයේ 900° දී පමණය.

ධ්‍රැවීකරණයෙන් තාප විඝෝෂණය පැහැදිලි කිරීම.

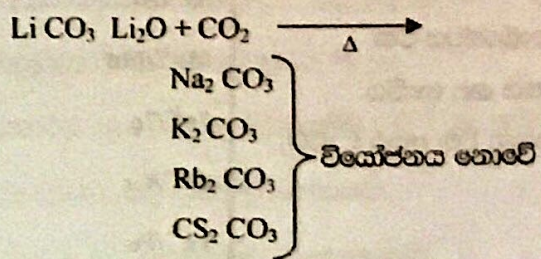
37. II කාණ්ඩයේ කාබනේට් තාප ස්ථායීතාව වැඩිවන අනුපිළිවෙලට (< සංකේත භාවිතා කරමින්) සකස් කරන්න. අයනවල ධ්‍රැවීකරණය අනුසාරයෙන් ඔබගේ පිළිතුර පැහැදිලි කරන්න.

01) ඔක්සයිඩ් වල තාප විඝෝෂණය

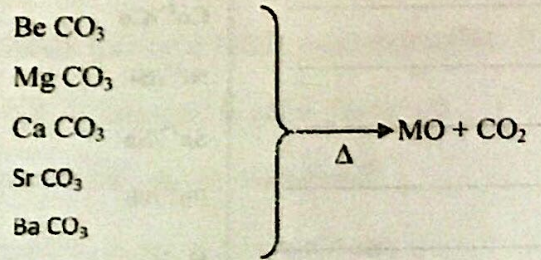
විඝෝෂණ රසායනික ලක්ෂණ
Li ⁺ /Li
K ⁺ /K
Ca ²⁺ /Ca
Na ⁺ /Na
Mg ²⁺ /Mg
Al ³⁺ /Al
Mn ²⁺ /Mn
Zn ²⁺ /Zn
Cr ³⁺ /Cr
Fe ³⁺ /Fe
Cd ²⁺ /Cd
Co ²⁺ /Co
Ni ²⁺ /Ni
Sn ²⁺ /Sn
Pb ²⁺ /Pb
H ⁺ /H ₂
Cu ²⁺ /Cu
O ₂ /OH
I ₂ /I
Hg ²⁺ /Hg
Ag ⁺ /Ag
Br ₂ /Br
Pt ²⁺ /Pt
Cl ₂ /Cl
Au ³⁺ /Au
F ₂ /F

02) CO₃²⁻ වල තාප විඝෝෂනය

I කාණ්ඩයේ Li වල කාබනේටය පමණක් රත් කරන විට තාප විඝෝෂනයට ලක්වී එහි ඔක්සයිඩය හා CO₂ වායුව සාදන අතර එම කාණ්ඩයේ වෙනත් කිසිදු මූල ද්‍රව්‍යක් රත් කරන විට විඝෝෂනයට ලක් නොවේ.

II කාණ්ඩයේ සියළු මූල ද්‍රව්‍ය රත් කරන විට තාප විඝෝෂනයට ලක් වී ඒවායේ ඔක්සයිඩ හා CO₂ වායුව ලබා දීම සිදු කරයි.

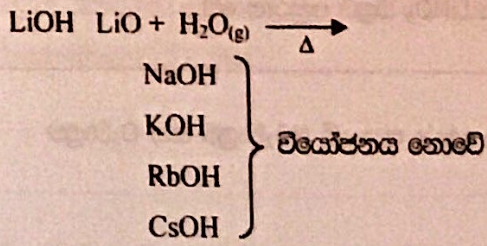

විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ Cu සහ Cu ට ඉහළින් පිහිටි Na සහ K හැර සියලුම ලෝහ කාබනේට් රත් කල විට ඔක්සයිඩය සාදමින් CO₂ පිට කරයි.

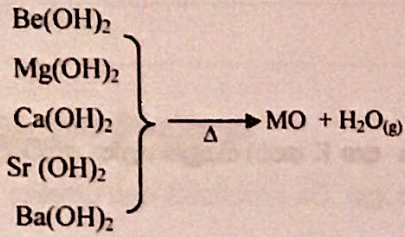
විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ Cu ට පහළින් පිහිටි ලෝහ එනම් Ag, Au, Pt, Hg යන ලෝහ CO₂ අමතරව O₂ ද පිටකරයි.

03) OH⁻ අයන වල තාප විඝෝෂනය

I කාණ්ඩයේ Li වල හයිඩ්‍රොක්සයිඩ් පමණක් තාප විඝෝෂනයට ලක් වී එහි ඔක්සයිඩ හා ජල වාෂ්ප බවට පත් වීම සිදු වේ.

II කාණ්ඩයේ සියළුම හයිඩ්‍රොක්සයිඩයන් තාප වියෝජනයට ලක් කල විට ඒවායේ ඔක්සයිඩයන් සහ ජල වාෂ්ප බවට පත් වීම සිදු වේ.

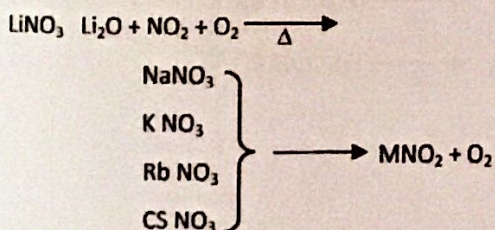

විද්‍යුත් රසායනික ක්‍රියාවලියේ Cu සහ Cu ට ඉහලින් පිහිටි (Na සහ K හැර) සියලුම ලෝහ හයිඩ්‍රොක්සයිඩ් රත් කල විට ඔක්සයිඩය සාදමින් H₂O_(g) පිට කරයි.

විද්‍යුත් රසායනික ක්‍රියාවලියේ Cu ට පහලින් පිහිටි ලෝහ එනම් Ag, u, Pt, Hg යන ලෝහ H₂O අමතරව O₂ ද පිටකරයි.

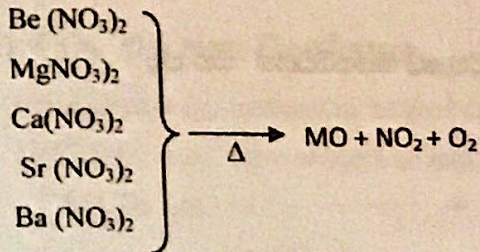
04) NO₃⁻ වල තාප වියෝජනය

I කාණ්ඩයේ Li වල NO₃⁻ පමණක් රත් කල විට තාප වියෝජනයට ලක් වී එහි ඔක්සයිඩය දුම්රු පැහැති NO₂ වායුව සහ O₂ වායුව ලබා දීම සිදු කරයි. නමුත් සෙසු නයිට්‍රේට් තාප වියෝජනයේ ඒවායේ නයිට්‍රජීය සහ O₂ වායුව ලබා දෙයි.

Li ඉහළින් පවතින H නයිට්‍රේටය වන HNO₃ වල තාප විඝෝෂනය LiNO₃ වලට අනුරූප වේ.

II කාණ්ඩයේ සියළුම නයිට්‍රේට තාප විඝෝෂනයට ලක් වී ඔක්සයිඩය දුමුරු පැහැති NO₂ වායුව සහ O₂ වායුව ලබා දේ.

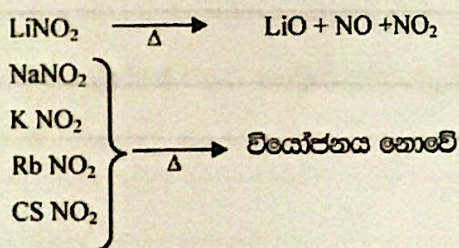

විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ Cu සහ Cu ට ඉහළින් පිහිටි (Na සහ K හැර) සියලුම ලෝහ නයිට්‍රේටයන් රතක් කල විට ඔක්සයිඩය සාදමින් O₂ සහ NO₂ පිට කරයි.

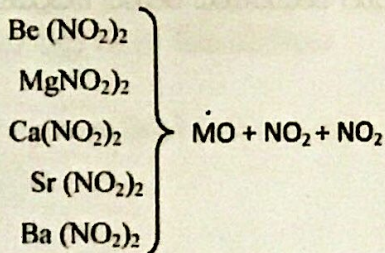
විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ Cu ට පහලින් පිහිටි ලෝහ එනම් Ag, Au, Pt, Hg යන ලෝහ O₂ සහ NO₂ ට අමතරව ලෝහය ලබා දේ.

05) NO₂⁻ වල තාප විඝෝෂනය

I කාණ්ඩයේ Li වල NO₂⁻ පමණක් රත් කල විට තාප විඝෝෂනයට ලක් වී එහි ඔක්සයිඩය දුමුරු පැහැති NO₂ වායුව සහ NO වායුව ලබා දීම සිදු කරයි. නමුත් සෙසු NO₂⁻ කිසිවක් තාප විඝෝෂනයට ලක් නොවේ.

II කාණ්ඩයේ කිසිදු NO₂⁻ තාප විඝෝෂනයට ලක් නොවේ.

විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ Cu සහ Cu O ඉහළින් පිහිටි (Na සහ K හැර) සියලුම ලෝහ NO₂ රත් කළ විට තාප විඝෝෂණයට ලක් නොවේ.

විද්‍යුත් රසායනික ශ්‍රේණියේ H O පහළින් පිහිටි ලෝහ NO₂ එනම් Cu, Ag, Au, Pt, Hg යන ලෝහ වල NO₂ ප්‍රභේදයන් තාප විඝෝෂණයෙන් ලෝහය NO₂, NO සහ O₂ කාදයි.

06) සල්ෆේට්වල තාප විඝෝෂණය

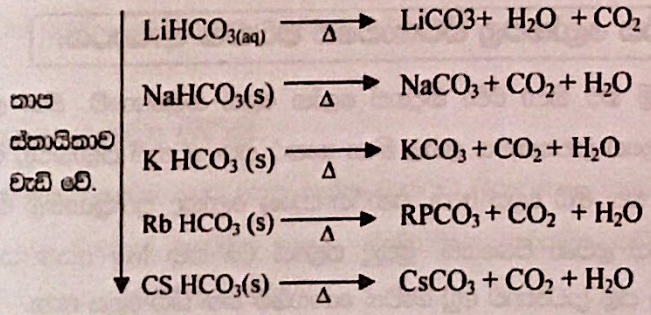
II_A කාණ්ඩය සල්ෆේට් තාප විඝෝෂණය වේ. අනුරූප ඔක්සයිඩ් සහ SO₃ වට විඝෝෂණය වේ.

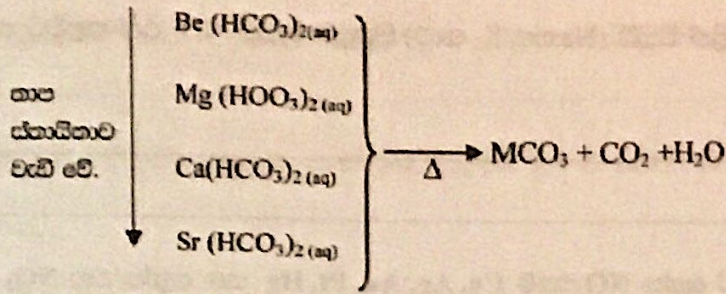

හේලයිඩ්වල තාප විඝෝෂණය

07) HCO₃⁻ (බයිකාබනේට්)වල තාප විඝෝෂණය

S ගොනුවේ සියළුම HCO₃⁻ යන් රත් කළ විට තාප විඝෝෂණයට පත් වේ. LiHCO₃(aq) සහ II කාණ්ඩයේ සියළුම HCO₃⁻ යන් ජලීය ද්‍රාවණයේ දී ස්ථායී වන අතර I කාණ්ඩයේ සෙසු HCO₃⁻ සහ අවස්ථාවේ දී ස්ථායී වේ.

විකේෂ කරුණු :

S ගොනුවේ මූල ද්‍රව්‍ය සාදන හයිඩ්‍රොක්සයිඩ් වල භෂ්මික ප්‍රචලතාවය

★ ක්ෂාර ලෝහ කාණ්ඩයේ යහළුම හයිඩ්‍රොක්සයිඩයන් ප්‍රචල භෂ්ම වේ. එනම් ජලය ද්‍රාවණයේ දී පූර්ණව විසඳවන ලක් වේ.

★ නමුත් ක්ෂාරීය පාංශු ලෝහ කාණ්ඩයේ Be සහ Mg වල හයිඩ්‍රොක්සයිඩයන් ජලීය ද්‍රාවණයේ දී පූර්ණව විසඳවන ලක් නොවන නිසා ඒවා දුබල භෂ්ම ලෙස සැලකේ. නමුත් සෙසු හයිඩ්‍රොක්සයිඩයන් ප්‍රචල භෂ්ම ලෙස සලකයි.

ක්ෂාර ලෝහ සහ ක්ෂාරීය ලෝහවල ස්වභාවයේ පවතින ආකාරය.

S ගොනුවේ ලෝහවල අධික ප්‍රතික්‍රියාශීලී බව නිසා ඒවා නිදහස් ලෝහ ලෙස හමුනොවේ. ඒවා ලවණ ලෙස පවතී. I වන කාණ්ඩයේ ලෝහ ලවණ ජලයේ ද්‍රාව්‍යතාවය ඉහල නිසා සාගර සහ වෙනත් ජලාශවල දියවී පවතී. එලෙසම Na සහ K ලවණ ස්වාභාවිකව සහ නිධි ලෙස ඇත. ක්ෂාරීය පාංශු ලෝහද ප්‍රතික්‍රියාශීලී නිසා නිදහස් ලෝහ ලෙස නොපවතී. ඒවාද පවතිනුයේ ලවණ වශයෙනි. මුහුදු ජලයේ Ca සහ Mg අයන සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් ඇත. ක්ෂාරීය පාංශු ලෝහවල ජල ද්‍රාව්‍යතාව අඩු බැවින් ගොඩබිම සහ නිධි ලෙස ඇත.

ලෝහය	ස්වභාවික පවතින ආකාරය
Na	$\text{NaCl}_{(aq)}$ - මුහුදු ජලයේ පවතී. $\text{NaCl}_{(s)}$ - ආකර ලුණු (Rock Salt) $\text{NaNO}_{3(s)}$ - චිලි සෝලට් පිටර් (Chilli Salt Peter) $\text{Na}_2\text{B}_4\text{O}_7 \cdot 10\text{H}_2\text{O}$ - බොරැකස්
K	$\text{KCl}_{(aq)}$ - මුහුදු ජලයේ පවතී. $\text{KCl}_{(s)}$ - ආකර ලුණු - සිල්වයිට් $\text{KNO}_{3(s)}$ - නයිට්ටර් (Salt Peter) වෙඩි ලුණු $\text{KClMgCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ - කානලයිට්
Mg	$\text{MgCl}_{2(aq)}$ - මුහුදු ජලයේ පවතී. $\text{MgCO}_{3(s)}$ - මැග්නීසියම් - ගොඩබිම් පවතී $\text{CaCO}_3\text{MgCO}_{3(s)}$ - ඩොලමයිට් ගොඩබිම් පවතී $\text{KClMgCl}_2 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ - කානලයිට් $\text{K}_2\text{SO}_4 \cdot \text{MgSO}_4 \cdot 6\text{H}_2\text{O}$ - කේනයිට් $\text{MgSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$ - කිසරයිට් $\text{MgSO}_4 \cdot 7\text{H}_2\text{O}$ - එප්සම් ලවණ
Ca	$\text{CaCO}_{3(s)}$ - කිරිගරුඩ $\text{CaCO}_{3(s)}$ - නුණුගල් $\text{CaCO}_3 \text{MgCO}_{3(s)}$ - ඩොලමයිට් $\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2$ $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$ - ජිප්සම් $[3(\text{Ca}_3(\text{PO}_4)_2)\text{CaF}_2]$ - ෆ්ලුවරෝ ඇපටයිට් $2\text{CaSO}_4 \cdot \text{H}_2\text{O}$ - පැරිස් ඔදුම

කහර ලෝහ ගබඩා කිරීම.

වාතය සහ ජලය සමඟ පහසුවෙන් ප්‍රතික්‍රියා නොකරන නිසා වාතයේ , හෝ ජලයේ , නොගැටවෙන ලෙස පැරපින් තෙල් බෙන්සීන් තුළ ගබඩා කර තබාගනී.

කෂාරීය ලෝහ ගබඩා කිරීම.

Be , Mg යන ලෝහ හැර සෙසු ලෝහ වාතයට නිරාවණය නොවන සේ පැරපින් තෙල් තුළ ගබඩාකර තබා ගනී. Mg වාතයේ ඇතිවීම සාදන ඔක්සයිඩය ආරක්ෂිත පටලයක් සේ ක්‍රියාකරන නිසා, තව දුරටත් ප්‍රතික්‍රියානොකර ස්ථායීව පවතී.

විෂයගත රචනා

38) a) A යනු ආවර්තිතා වගුවේ 2 -කාණ්ඩයට අයත් මූලද්‍රව්‍යයකි. එය ක්ලෝරීන් තුළ රත්කළ විට B නැමති ඉහළ ද්‍රව්‍යකයක් ඇති සහ ද්‍රව්‍යයක් සාදයි. B හි ජලීය ද්‍රාවණයකට ජලීය NaOH ද්‍රාවණයක් එක්කළ විට C නම් සුදු අවක්ෂේපයක් ලැබේ. මෙම C අවක්ෂේපය වැඩිපුර ජලීය NaOH තුළ දිය නොවුවද ජලීය H_2SO_4 තුළ දිය වේ.

i) B හි අඩංගු ඛනිකවල ස්වභාවය සඳහන් කරන්න.

ii) B හඳුනාගන්න.

iii) A මගින් B සෑදීමට අදාළ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

iv) B මගින් C අවක්ෂේපය සෑදීමට අදාළ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

v) C සහ ජලීය H_2SO_4 අතර ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

39) සෝඩියම් ලෝහය සහ ඔක්සිජන් අතර ප්‍රතික්‍රියාවෙන් සෑදෙන X නම් සංයෝගයක ස්කන්ධය අනුව Na 59.0% ක්ද O 41.0% ක්ද පවතී. (සා.ප.ස් Na = 23, O=16)

i) X හි ආනුභවික සූත්‍රය සොයන්න.

ii) X හි මවුලික ස්කන්ධය $78.0g\ mol^{-1}$ නම් X හි රසායනික සූත්‍රය සොයන්න.

iii) X ජලයේ දිය කළ විට එය ජලය සමඟ රසායනිකව ප්‍රතික්‍රියා වී Y නම් ද්‍රාවණයක් සාදයි. Y තුළ එල 2 ක් පවතින අතර ඉන් එකක් H_2O_2 වේ. ජලය සහ X අතර ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

iv) X සහ CO_2 ප්‍රතික්‍රියාකර Na_2CO_3 සහ අවර්ණ වායුවක් ලබා දෙයි. මේ ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

v) සබ්මරීන්වල වාතය පිරිසිදු කිරීම සඳහා X භාවිත කරන්නේ මන්දැයි පහදන්න.

vi) X හි සාම්පලයක් ජලයේ දිය කර ලැබෙන ද්‍රාවණය Ce^{4+} අයන අඩංගු ද්‍රාවණයක් මගින් අනුමාපනය කරයි. එවිට Ce^{4+} අයන Ce^{3+} අයන බවට මක්සිභරණය වේ.

අ) මෙහි දී සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත සමීකරණය ලියන්න.

ආ) ඉහත X ද්‍රාවණය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා වීමට $0.102 \text{ mol dm}^{-3}$ Ce^{4+} ද්‍රාවණයෙන් 18.20 cm^3 ක් වැය වූයේ නම් භාවිත කළ X ස්කන්ධය සොයන්න.

40) මේ සංයෝග ඇසුරින් පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.

$\text{CaH}_2, \text{CH}_4, \text{NH}_3, \text{HF}, \text{NaH}, \text{C}_2\text{H}_4, \text{SiH}_4, \text{HCl}$

i) නිර්ජලීය තත්වයේ දී අයනික සංයෝග ලෙස සැලකිය හැක්කේ මින් කවරක් ද ?

ii) මේ හයිඩ්‍රයිඩ්වලින් කවරක් ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා වී භාෂ්මික ද්‍රාවණ සාදයි ද ?

iii) ඉහත ii. සඳහා පිළිතුරු ලෙස සඳහන් කළ සංයෝග ද්‍රව D_2O (D=ඩියුටීරියම්) සමඟ ඇති කරන ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත සමීකරණ ලියන්න.

iv) දී ඇති සංයෝගවලින් කවරක් ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා වී ආම්ලික ද්‍රාවණ සාදයිද ?

v) ඉහත iv. සඳහා පිළිතුරු ලෙස සඳහන් කළ සංයෝග ද්‍රව D_2O සමඟ ඇති කරන ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත සමීකරණ ලියන්න.

41) මෙහි පහත සඳහන් සහ කාබනේට් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරන්න.

- A) Li_2CO_3 B) Na_2CO_3 C) $CaCO_3$ D) $BeCO_3$ E) $MgCO_3$ F) $BaCO_3$

(වැදගත් පිළිතුරු සැපයීමේ දී සංයෝගයට අදාළ ඉංග්‍රීසි අක්ෂරය පමණක් යොදන්න.)

i) මේවා අතරින් කාමර උෂ්ණත්වයේදී වඩාත් ම අස්ථායී කාබනේටය කුමක්ද ?

ii) මේවා අතරින් වඩාත් ම තාප ස්ථායී කාබනේටය කුමක්ද?

iii) මේවා අතරින් සහ අවස්ථාවේ දී හයිඩ්රජන් කාබනේටයක් නොසාදන නමුත් ජලීය ප්‍රචණයේ දී හයිඩ්රජන් කාබනේට් අයනය සාදනායී ඔක්සාජනේට් විය හැකි කාබනේටය / කාබනේට් කවරේද ?

iv) මේවා අතරින් අඩුවෙන්ම තාප ස්ථායී වන I වන කාණ්ඩයේ කාබනේටය කුමක්ද ?

v) මේවා අතරින් වඩාත් ම ආසන්න ගුණ ඇත්තේ කුමන කාබනේට් දෙකටද ?

vi) ඉහත (v) හි මඔ දුන් පිළිතුරට හේතු දැක්වන්න.

42. A මූලද්‍රව්‍ය s- ගොනුවට අයත් වේ. එහි පළමු අයනීකරණ ශක්තිය කාණ්ඩයේ වැඩිම වේ. ජලය සමඟ A ප්‍රතික්‍රියා කර B වායුව මුදා හරියි. මෙම ප්‍රතික්‍රියාවේදී සෑදෙන ප්‍රචණය ඔක්සන් දැල්ලකට රතු පැහැයක් ලබා දෙන අතර වාෂ්ප සිරීමේදී ලෝහ ඔක්සයිඩය ලබා දෙයි. $N_2(g)$ සමඟ A ප්‍රතික්‍රියා කර C සංයෝගය ලබා දෙයි. A, $H_2(g)$ සමඟ ප්‍රතික්‍රියාවේදී ලවණ ආකාර භාෂ්මික D සංයෝගය ලබාදෙයි. ජලය සමඟ පිරියම්(treat) කලවිට c රතු ලිට්මස් තිඳු පැහැ ගන්වන E වායුවක් ලබා දෙයි.

i. රසායනික පුත්‍ර දෙමින් A, B, C, D සහ E හඳුනා ගන්න.

ii. ඉහත විස්තර කර ඇති ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න.

43. එකම අපද්‍රව්‍ය ලෙස සිලිකා (SiO_2) පමණක් අන්තර්ගත විශාල ඩොලමයිට් ප්‍රමාණයක් ඇත. මෙම ඩොලමයිට් ජලය සහ තනුක HCl පමණක් භාවිතා කරමින් සංශුද්ධ MgO සාම්පලයක් පිළියෙල කරගත හැකි ක්‍රමය කෙටියෙන් දක්වන්න.

44. HCO_3^- , SO_4^{2-} සහ CO_3^{2-} අයන අඩංගු ජලීය ද්‍රාවණයක HCO_3^- අයන පවතින බව පෙන්වා දෙන්නේ

45. SO_4^{2-} අයන අඩංගු ජලීය ද්‍රාවණයක් සපයා දී තිබේ. මේ ද්‍රාවණයේ SO_4^{2-} අයන සාන්ද්‍රණය ගීර්ණය කිරීම සඳහා බර මැනීම හා සම්බන්ධ ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කරන්න.

46. HCO_3^- අයන අඩංගු ද්‍රාවණයක් සපයා දී තිබේ. මේ ද්‍රාවණයේ HCO_3^- අයන සාන්ද්‍රණය සෙවීම සඳහා භාරමිතික ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කරන්න.

47. කිසිදු රසායනික ද්‍රව්‍යයක් උපයෝගී කර ගනිමින්, ලේබල් නොකළ බෝතල් තුනක අඩංගු වන මැග්නීසියම් නයිට්‍රේට් සෝඩියම් කාබනේට් සහ සල්ෆියුරික් ද්‍රාවණ තුනක අනන්‍යතාව තහවුරු කරන ආකාරය විස්තර කරන්න.

48. Li_3N උපයෝගී කර ගනිමින් ඔබ මැග්නීසියම් නයිට්‍රේට් ද්‍රාවණයක් සහ බේරියම් නයිට්‍රේට් ද්‍රාවණයක් එකිනෙකින් වෙන්කර හඳුනා ගන්නේ කෙසේදැයි දැක්වන්න.

49. OH^- අයන සහ CO_3^{2-} අයන අඩංගු ජලීය ද්‍රාවණයක් සපයා දී තිබේ.

(i) CO_3^{2-} අයන සාන්ද්‍රණය සෙවීම සඳහා භාරමිතික ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කරන්න.

OH^- අයන සාන්ද්‍රණය සෙවීම සඳහා භාරමිතික ක්‍රමයක් ඉදිරිපත් කරන්න.

50. (a) පහත සඳහන් ප්‍රකාශ සම්පූර්ණ කරන්න.

(i) Li, Na සහ Mg අතරින් උපරිම ද්‍රවාංකය ඇති මූලද්‍රව්‍ය වනුයේ

(ii) Li, Na සහ K අතරින්, ජලය සමඟ වඩාත්ම ප්‍රබල ලෙස ප්‍රතික්‍රියා කරන මූලද්‍රව්‍ය වනුයේ.

(iii) Na_2CO_3 , CaCO_3 සහ MgCO_3 අතරින්, වැඩිම තාප ස්ථායීතාවයක් ඇති කාබනේටය වනුයේ.

(iv) Mg(OH)_2 , Ca(OH)_2 සහ Ba(OH)_2 අතරින්, වඩාත්ම ජලයේ ද්‍රාව්‍ය හයිඩ්‍රොක්සයිඩය වනුයේ.

(v) Cl, Mn, P සහ Cr අතරින් එකම උපරිම ඔක්සිකරණ තත්ත්වය පෙන්වන මූලද්‍රව්‍ය දෙක වනුයේ

51. i. ඩොලමයිට් උපයෝගී කර ගනිමින් සංශුද්ධ කැල්සියම් ඔක්සයිඩ් නිදර්ශකයක් ලබා ගත හැකි ආකාරය පැහැදිලි කරන්න.

ii. ක්ලෝරින් ඇති එකම සංයෝගය වශයෙන් KClO_3 උපයෝගී කර ගනිමින් NaOCl සහ NaCl ඇති ජලීය ද්‍රාවණයක් ලබාගත හැකි ආකාරය පැහැදිලි කරන්න. (1994 A/L)

52. සෝඩියම් කාබනේට් පොටෑසියම් කාබනේට් හා ඇමෝනියම් කාබනේට් යන මේවායින් මිශ්‍රණයක් ඔබට සපයා දී තිබේ. මෙම මිශ්‍රණය ප්‍රතිශත සංයුතිය නිර්ණය කිරීම සඳහා ක්‍රමයක් යෝජනා කරන්න.

සැ.යු.සාමාන්‍ය රසායනාගාරයක තිබෙන පසුකම් ඔබට දී ඇත. (1995 A/L)

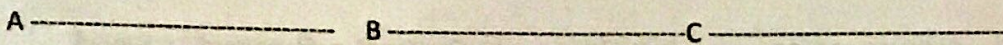
53. බේරියම් කාබනේට්, ඩොලමයිට්, පොටෑසියම් කාබනේට් සහ සිලිකන් ඩයොක්සයිඩ් යන මේවායින් සමන්විත මිශ්‍රණ ඔබට සපයා දී තිබේ. මේ මිශ්‍රණයේ ඇති එක් එක් සංඝටකය ප්‍රමාණාත්මකව ඔබ නිර්ණය කරන්නට තැන් කරන්නේ කෙසේදැයි පැහැදිලි කරන්න. (1998 A/L)

54. $(\text{NH}_4)_2\text{CO}_3$, ZnCO_3 , MgCO_3 සහ BaCO_3 යන මේවායේ නම් නොකරවන ලද නියැදි ඉහළ උෂ්ණත්වවලට රත්කළ හැකි උඳුනක්, ආශ්‍රිත ජලය, තනුක HCl පරිඝණ නළ සහ කෝව කිහිපයක් ඔබට සපයා ඇත. ඉහත දෑ පමණක් භාවිතා කරමින් ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ ලියන්න. (2005 A/L)

55. M ආන්තරික නොවන මූලද්‍රව්‍යයකි. මෙම මූලද්‍රව්‍යයෙහි රසායනික ගුණ සමහරක් පහත දී ඇත.

- එය දීප්තිමත් සුදු දැල්ලක් සහිතව වාතයේ දහනය වී, A හා B සංයෝග දෙකෙහි මිශ්‍රණයක් ලබා දෙයි.
- එය සිසිල් ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා නොකරන නමුත්, උණු ජලය හා තුමාලය සමඟ සෙමින් ප්‍රතික්‍රියා කර අවර්ණ, හිඟ ගන්නා සුළු C වායුව පිට කරයි.
- එය සාන්ද්‍ර HNO_3 සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කර NO_2 ලබා දෙයි.

- i) M මූලද්‍රව්‍යය හඳුනාගෙන එහි එක් වැදගත් භාවිතයක් ප්‍රකාශ කරන්න.
- ii) M හි භූමිගත අවස්ථාවේ ඉලෙක්ට්‍රෝන ව්‍යුහය ලියන්න.
- iii) A, B හා C රසායනික සූත්‍ර ලියන්න.

- iv) A හා B යන සංයෝග වලින් එකක්, වායුවක් පිට කරමින් ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කරයි. මෙම වායුව හඳුනාගන්න.
- v) M හා සාන්ද්‍ර HNO_3 අතර ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න.
- vi) M හා උණු ජලය අතර ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුලිත රසායනික සමීකරණ දෙන්න.
- vii) උණු ජලය සමඟ M හි ප්‍රතික්‍රියාව සිදුවන බව අම්ල - භෂම දර්ශකයක් භාවිතයෙන්, ඔබ විද්‍යාගාරයේදී ආදර්ශනය කරන්නේ කෙසේදැයි පැහැදිලි කරන්න.
- viii) M හි ඉලෙක්ට්‍රෝන බන්ධනාව ධන ද සෘණ ද යන්න හේතු ඉදිරිපත් කරමින් දක්වන්න.
- ix) ආවර්තිතා වගුවේ M අයත් කාණ්ඩයේ මූලද්‍රව්‍යවල ඔක්සයිඩවල හා හයිඩ්‍රොක්සයිඩවල ද්‍රාව්‍යතා, කාණ්ඩයේ පහළට යාමේදී අඩු වේ ද වැඩිවේද (හේතු දක්වීම අවශ්‍ය නැත.)
- x) P හා Q යනු පිලිවෙලින් ආවර්තිතා වගුවේ M ට ළඟින්ම පෙර හා පසුව පිහිටා ඇති මූලද්‍රව්‍ය දෙක වේ. පහතදී ඇති වගුවේ අදාළ කොටුවෙහි "හර ලකුණ $:\cdot/$ " යොදමින් P, M හා Q හි ඔක්සයිඩවල ස්වභාවය දක්වන්න.

මූලද්‍රව්‍ය	ප්‍රබල ලෙස ආම්ලික	දුබල ලෙස ආම්ලික	උපය ගුණි	දුබල ලෙස භාස්මික	ප්‍රබල ලෙස භාස්මික
P					
M					
Q					

56. M නම් ලෝහය ආවර්තිතා වගුවේ S- ගොනුවට අයත් වේ. වැඩිපුර ඔක්සිජන් වායුව ඇති විට එය කහ පැහැති දැල්ලක් සහිත ව දහනය වී M_1 සහයක් ලබා දෙයි. M_1 සිසිල් ජලය සමඟ පිරිසම් කළ විට, M_2 පැහැදිලි භාෂ්මික ද්‍රාවණයක් හා M_3 සහසංයුජ සංයෝගයක් ලබා දෙයි. M_3 ආම්ලිකත Ag₂O සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කර අවර්ණ ද්‍රව්‍යවත් M_4 වායුව ලබා දෙයි. වැඩිපුර M_2, T ලෝහය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කර අවර්ණ ද්‍රව්‍යවත් M_5 වායුව සහ ජලයේ ද්‍රාව්‍ය M_6 සංයෝගය ලබා දෙයි. M_6 හි ජලීය ද්‍රාවණයකට තනුක HCl බිංදුවක් බැගින් එකතු කළ විට වැඩිපුර අම්ලයෙහි ද්‍රවණය වන, M_7 සුදුපේලටිනීය අවක්ෂේපයක් ලබා දෙයි. M_7 තනුක NH_4OH හි ද්‍රාව්‍ය නොවේ.

(2015 A/L)

- i) M, M_1 , M_2 , M_3 , M_4 , M_5 , M_6, M_7 සහ T හඳුනාගන්න.
- ii) M_1 උණු ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කළ විට ලැබෙන ඵල ප්‍රරෝකතනය කරන්න.

57. X සහ Y යනු ආවර්තිතා වගුවේ s- ගොනුවේ මූලද්‍රව්‍ය වේ. ඒවා ජලය සමඟ ප්‍රතික්‍රියා කර හයිඩ්‍රොක්සයිඩ් සාදයි. Y හි හයිඩ්‍රොක්සයිඩයට වඩා X හි හයිඩ්‍රොක්සයිඩය භාෂ්මික වේ. X හි හයිඩ්‍රොක්සයිඩය ප්‍රදුරුවන්නේ සබන් නිෂ්පාදනයේ දී භාවිත කරයි. Y හි හයිඩ්‍රොක්සයිඩය ගෝලීය උණුසුම්කරණය සඳහා ප්‍රධාන ලෙස භාවිත වන වායුවලින් එකක් වන Z වායුව හඳුනාගැනීමට සාමාන්‍යයෙන් භාවිත කරයි.

(2016 A/L)

- i) X සහ Y හඳුනාගන්න.
- ii) X සහ Y හි ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය ලියන්න.

X = -----

Y = -----

- iii) පහතින් පරීක්ෂාවේ දී X සහ Y හි ලවණ පෙන්නුම් කරන දැල්ලේ වර්ණ ලියන්න.

X : -----

Y : -----

- iii) X සහ Y හි පහත දෑ සඳහා සාපේක්ෂ විශාලත්වයන් දක්වන්න.

I.	පරමාණුවේ විශාලත්වය	<input type="text"/>	>	<input type="text"/>
II.	ඝනත්වය	<input type="text"/>	>	<input type="text"/>
III.	ද්‍රවාංකය	<input type="text"/>	>	<input type="text"/>
IV.	පළමු අයනීකරණ ශක්තිය	<input type="text"/>	>	<input type="text"/>

- iv) Z හඳුනාගන්න.

X : -----

- v) Z හඳුනාගැනීම සඳහා Y හි හයිඩ්‍රොක්සයිඩය භාවිත කළ හැක්කේ කෙසේ දැයි තුලිත රසායනික සමීකරණ පමණක් භාවිතයෙන් දක්වන්න.

සැ.යු : අවක්ෂේප ඇතොත් '↓' ලෙස සහ හඳුනාගැනීමේ දී උපයෝගී වන අවක්ෂේපවල / ද්‍රාවණවල වර්ණ දක්වන්න.

vi) කාබනේටයක් වශයෙන් පවතින Y හි ස්වාභාවික ප්‍රභවයක්, විෂබීජ නාශකයක් නිෂ්පාදනයේ දී අමුද්‍රව්‍යක් ලෙස භාවිත කෙරේ.

- I) ස්වාභාවික ප්‍රභවය නම් කරන්න.-----
- II) විෂබීජ නාශකය හඳුනාගන්න.-----

58. a) X යනු ආවර්තිතා වගුවේ s - ගොනුවේ මූලද්‍රව්‍යයකි. X හි පළමු, දෙවැනි හා තුන්වැනි අයනීකරණ ශක්තීන් පිළිවෙලින්, kJmol^{-1} වලින්, 738, 1451 හා 7733 වේ. $\text{H}_2(\text{g})$ මුදා හැරෙමින් හා එහි හයිඩ්‍රොක්සයිඩය සාදමින් X උණු ජලය සමඟ සෙමින් ප්‍රතික්‍රියා කරයි. හයිඩ්‍රොක්සයිඩය භාෂ්මික වේ. X තනුක අම්ල සමඟ ප්‍රතික්‍රියාවේදී ද $\text{H}_2(\text{g})$ මුදා හැරේ. දීප්තිමත් සුදු ආලෝකයක් සමඟ X වාතයෙහි දහනය වේ. ජලයෙහි කථිනත්වයට X හි කැටායනය දායක වේ. (2019 A/L)

- i) X හඳුනාගන්න. X :-----
- ii) X හි භූමි අවස්ථාවේ ඉලෙක්ට්‍රෝනික වින්‍යාසය ලියන්න.-----
- iii) X වාතයෙහි දහනය වූ විට සෑදෙන සංයෝග දෙකෙහි රසායනික සූත්‍ර ලියන්න.

----- හා -----

සටහන : X නිවැරදිව හඳුනාගෙන ඇත්නම් XO හා X_3N_2 සඳහා ලකුණු ප්‍රදානය කරන්න.

iv) ආවර්තිතා වගුවෙහි X අයත්වන කාණ්ඩයෙහි මූලද්‍රව්‍යයන්හි දී ඇති සංයෝග සලකන්න. කාණ්ඩය පහළට යෑමේදී දක්වා ඇති ගුණය වැඩිවේද අඩුවේ ද යන්න දී ඇති කොටු තුළ සඳහන් කරන්න.

- I. සල්ෆේටවල ජලයෙහි ද්‍රාව්‍යතාවය
- II. හයිඩ්‍රොක්සයිඩවල ජලයෙහි ද්‍රාව්‍යතාවය
- III. ලෝහ කාබනේටවල තාප ස්ථායීතාවය
- III. හි ඔබ්බේ පිළිතුරට හේතු දක්වන්න.

v) $\text{H}_2(\text{g})$, $\text{O}_2(\text{g})$ හා $\text{N}_2(\text{g})$ සමඟ X බොහෝ දුරට සමාන ලෙස ප්‍රතික්‍රියා කරන, නමුත් X අඩංගු කාණ්ඩයට අයත් නොවන ආවර්තිතා වගුවේ s - ගොනුවේ මූලද්‍රව්‍යය හඳුනාගන්න.

vi) ජලයේ කථිනත්වයට දායක වන වෙනත් ලෝහ අයනයක් හඳුනාගන්න.

vii) පලයේ කඩිනත්වය ඉවත් කිරීම සඳහා ඔහු වශයෙන් භාවිත වන සංයෝගය හඳුනාගන්න.

viii) කාබනික රසායන විද්‍යාවේ හොඳින් දන්නා ප්‍රතිකාරකයක X සංඝටකයක් වේ. මෙම ප්‍රතිකාරකයේ නම දෙන්න.

සටහන X වරදි නම් (a) (ii) සිට (iv) දක්වා ලකුණු ප්‍රදානය නොකරන්න.

බහුවරණ ප්‍රශ්න

59. මින් කුමක් ඇපටයිට් හි තිබේද ?

i. $\text{Ca}_2\text{Mg}(\text{PO}_4)_3\text{Cl}$	ii. $\text{Ca}_2(\text{PO}_4)\text{Cl}_2$	iii. $\text{CaMg}_2(\text{PO}_4)\text{F}$
iv. $\text{Mg}_3(\text{PO}_4)_3$	v. $\text{Ca}_5(\text{PO}_4)_3\text{F}$	

60. පහත දැක්වෙන හයිඩ්‍රොක්සයිඩ් අතරින් වැඩිම භෂ්මික ප්‍රභවතාවයක් පවතින සංයෝගය වනුයේ,

i. NaOH	ii. KOH	iii. LiOH	iv. CsOH	v. RbOH

61. පහත සඳහන් කුමක් රත් කිරීමෙන් NO_2 නොලැබේද?

i. LiNO_3	ii. $\text{Be}(\text{NO}_3)_2$	iii. NaNO_3	iv. $\text{Ba}(\text{NO}_3)_2$	v. AgNO_3

62. ලිතිසම් හා මැග්නීසියම් ලෝහ දෙක අතර සමානකම් මෙන්ම අසමානකම්ද පවතී. මෙම ලෝහ දෙක අතර සමානකම් ලෙස සැලකිය හැක්කේ

i. නයිට්‍රේට් වල තාප විඝටනය	ii. කාබනේට් වල තාප විඝටනය
iii. උපරිම ඔක්සිකරණ අංකය	iv. ඉහත සියල්ලම
v. ඉහත (1) හා (2) පමණි	

63. තාප ගත කළ විට LiNO_3 වලින් ලැබෙන වායුමය ඵලම ලබා දෙන සංයෝගය වන්නේ

i. NaNO_3	ii. $\text{Mg}(\text{NO}_3)_2$	iii. CNO_3	iv. KNO_3	v. ඉහත සියල්ලම

64. රත්කළ විට පහසුවෙන් ඔක්සිජන් ලබා නොදෙන්නේ කුමන සංයෝගයද?

i. NaNO_3	ii. $\text{pb}(\text{NO}_3)_2$	iii. Al_2O_3	iv. Ag_2O	v. Na_2O_2

65. මින් කුමන එක රත් කළ විට NO_2 නොලැබේද?

i. $\text{Ca}(\text{NO}_3)_2$	ii. CsNO_3	iii. $\text{Cd}(\text{NO}_3)$	iv. $\text{Al}(\text{NO}_3)_3$	v. $\text{Pb}(\text{NO}_3)$

66. පහත දැක්වෙන සංයෝග අතරින් තාපයට අඩුම ස්ථායීතාවක් දක්වන ඔක්සයිඩය වනුයේ,

i. CaO	ii. Na_2O	iii. CuO	iv. Ag_2O	v. ZnO

67. පහත දැක්වෙන සංයෝග අතුරින් තාපයට අඩුම ස්ථායීතාවක් දක්වන ඔක්සයිඩය වනුයේ

i. CaO	ii. Na_2O	iii. CuO	iv. Ag_2O	v. ZnO